

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. V. Præcipua Adversariorum argumenta solvuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

Ergo pariter intellectus, propter vulnus ignorantie, non poterit omne verum collectivè cognoscere.

43 Probat secundò eadem pars: Licet in homine lapsio sit potentia physica ad totam veritatem speculabilem ordinis naturalis collectionem, cum illa contineatur in linea entis sensibilis, seu cognoscibilis per species à sensibus acceptas, quod est objectum proportionatum nostri intellectus pro hoc statu; non tamen potentia moralis, absque speciali gratia: Ergo sine illa non potest talem collectionem attingere. Consequentia patet: nam ad agendum requiritur, non solum potentia physica, sed etiam moralis & expedita, seu ab omnibus impedimentis libera. Antecedens verò suaderur: quia in statu naturæ lapsæ potentia intellectiva hominis est pluribus impedimentis quasi ligata, ne possit in totum suum objectum collectivè sumptum sine errore & defectu prorumpere. Primum est brevitas vite: ad omnes enim veritates cognoscendas requiritur longissimum tempus; tum quia ferè sunt innumera; tum etiam quia homo non devenit in cognitionem veritatis ut plurimum, nisi medio difficili & longo discursu, studioque indefesso, maxime ubi veritates sunt occultæ & remotæ à principis. Secundum impedimentum est imperfectum ministerium sensuum; tum propter eorum gravitatem & tarditatem; tum propter organorum in quibus resident debilitatem, & maximam in iteratis lapsus eorum actionibus spirituum animalium consumptionem. Tertium est indispositio corporis, quod studio & labore maximo debilitatur. Quartum, tarditas & pigritia ad discendi, & se applicandi ad studium. Quintum, rebellio & perturbatio passionum quæ ratione obnubilant, movendo ad alia, & minuant inclinationem ad studium & inquisitionem veritatum naturalium. Sextum est sollicitudo frequenter circa temporalia, & necessaria ad victum, quæ etiam minuit honoratum mentis, & tempus studio illi impendendum absumit.

44 Aliquæ ex his impedimentis Hypocrates Aphorismo 2. enumerat, dicens: *Arts longa, vita brevis, occasio preces, experimentum periculosum, iudicium difficile.* Ea etià insinuari videntur illis verbis Sapient. 9. *Corpus quod corrumpitur aggravat animam, & terrena inhabitatio deprimit sensum multa cogitationem.* Nam brevitas vite, & corporis indispositio, sensuumque hebetudo, significantur in corpore quod corrumpitur: tarditas & pigritia ad discendi difficultasque iudicii, in anima aggravata: occupatio in rebus externis & ad victum necessariis, in habitatione terrena: diversæ passionum motus animam perturbantes, in multa cogitatione sensus.

45 Tertiò suaderur eadem pars: Id quod hætenus factum non est, merito iudicatur non posse fieri secundum naturam, quare Hieronymus dial. contra Pelag. ex eo probat non posse hominem propriis naturæ viribus absque peccato vivere, quia id nunquam absque gratia contingit: At nullus hætenus inventus est hominum, qui omnes scientias naturales speculativas acquisierit; quin imò quotquot existerent inter Philosophos veteres, in plerisque gravissimè errarunt: unde Aristoteles 1. physic. multos veterum errores notavit circa principia naturæ; & ipsemet æternitatem mundi asseruit, atque de immortalitate animæ valde anceps fuit: Pythagoras suam metempsychosin, sive animarum transmigrationem

A nem de uno corpore in aliud, pugnacissimè defendit; omnes denique pluralitatem Deorum invexere, licet rationi naturali contrariam; & hinc S. Thomas 1. p. qu. 1. art. primo. 2. 2. q. 2. art. 4. & 1. contra Gent. c. 4. infert necessariam esse fidem, ut homo citius & facilius multa cognoscat, quæ nullo modo, vel non nisi per longum tempus, & cum magna difficultate cognoscere posset: Ergo &c. Ex dictis probata manet secunda assertionis 46 pars, quæ est de veritatibus practicis: Tum quia D. Thomas, locis supra citatis, docet intellectum practicum per peccatum originale magis esse vulneratum, quam speculativum, subindeq; minus potentem ad totam sui objecti collectionem attingendam: Tum etiam quia passionum motus inappetitu sensitivo frequenter insurgentes, magis impediunt veritatem iudicii practici quam speculativi: unde D. Thomas hic art. 9. dicit quod *Non possumus ad plenum scire quid nobis expediat, juxta illud Sapient. 9. Cogitationes mortalium timide, & incerta providentia nostra.* Adde quod, cum peccatum non sit in voluntate, nisi præcedat error practicus in intellectu, ut in Tractatu de peccatis ostendimus; sicut homo non potest in natura lapsa omne peccatum effugere sine speciali gratia, ut infra patebit; ita neque omnem errorem practicum, absque illa devitare, subindeque nec omne verum practicum collectivè cognoscere.

S. V.

Præcipua Adversariorum argumenta solvuntur.

O Bjicies primò contra secundam assertionem: Voluntas hominis lapsi, quia per peccatum originale mansit vulnerata vulnere malitiæ, non potest absque speciali gratia omne opus moraliter bonum ordinis naturalis efficere, v.g. diligere Deum ut autorem naturæ, vel gravem superare tentationem, ut communiter Theologi docent: Ergo cum etiam intellectus ejus vulnere ignorantie sit latus non poterit similiter omnes veritates naturales sigillatim & divisim cognoscere, nisi gratia sanetur ac roboretur.

Respondeo concessio Antecedente, negando 48 Consequentiam & pariter: duplex enim est ratio discriminis. Prima est, quia licet intellectus speculativus per peccatum originale vulneratus sit, aliter tamen ac voluntas, seu intellectus practicus; nam quantum ad veritates speculativas ratio non est vulnerata in ipso lumine, & in principis quibus movetur ad cognoscendum, sed solum in extrinsecis quæ intellectui deserviunt, puta quia sensus externi & interni fuerunt debilitati, vita abbreviata, & plures necessitates ad illam conservandam contraximus; voluntas autem vulnerata est intrinsicè, & in principio quo movetur ad operandum, scilicet in fine à quo omnis ejus motio incipit, nam per peccatum originale ab ultimo fine averfa est. Idem dicendum de intellectu practico: quia ille non solum est cognoscens, sed etiam efficiens & movens; unde non solum habet pro principis ea quæ pertinent ad bene cognoscendum, sed etiam id quod requiritur ad movendum & exercendum, nimirum intentionem finis.

Secunda ratio discriminis est, quia ad voluntatem non solum pertinet velle intra se, sed etiam operari & movere reliquas potentias, easque subicere rationi; in quo magnam resistantiā & difficultatē patitur ex parte appetitus inferioris, ad bonum sensibile propensū: at cognitio purè speculativa intra intellectum contumitur, nec ad alias potentias movendas extenditur; & licet minister-

ministerium sensuum indigeat, tamen potius iuvatur ad acquisitionem specierum, quam à veritatis contemplatione impediatur; & sic quamvis sit aliquis actus virtutis, qui ob sui intrinsicam difficultatem vires superet voluntatis infirmæ, ut actus efficax dilectionis Dei, qui movet per modum intentionis ad totius legis impletionem: nulla tamen est veritas naturalis, quæ tot impedimenta habeat, ut cum solo concursu generali vinci non possit.

49 **Obijcies** secundo: Veritates Theologicæ habentur per naturalem discursum, & tamen nequit intellectus humanus illis absque speciali gratia assensum præbere, propter dependentiam quam habent ad articulos fidei ut à principijs: Ergo non omne quod naturali lumine potest attingi, valet intellectus humanus absque speciali gratia cognoscere.

50 **Respondeo** quod in assensu Theologico sunt duo, scilicet bonitas consequentia, & veritas ex principijs fidei illata. Quantum ad bonitatem consequentiam, patet eam non indigere speciali gratia ut intelligatur, cum illa sit ejusdem rationis in Theologia ac in aliis scijs, nec principijs fidei, sed arti Dialecticæ innitur. Quantum ad veritatem illatam, vel est certa & demonstrata, vel solum probabiliter de ducta si solum probabiliter inferatur, non indiget intellectu ad illius assensum speciali gratia illustratione, quia non habet tibi fides specialem influxum certitudinis, cum opinativo assensui possit subesse falsum: si autem colligatur demonstrativè ex principijs cognitis per fidem, indiget quidè speciali gratia præsuppositivè, scilicet gratia fidei, quæ intellectus assensui principij, non autem speciali gratia distincta, quia assensus Theologicus non est formaliter & essentialitè supernaturalis, sed radicaliter tantum & initialitè ut docuimus r. p. in disputatione præcedenti ad universam Theologiam.

51 **Obijcies** tertio: Multoties dæmon homines gravi pulsant tentatione, ut eos à veritatum naturalium studio & contemplatione divertat: Ergo tunc saltem speciali gratia indigent, ut dæmonis astutia neglecta, veritatis cognitioni incumbant.

52 **Respondeo** concessio Antecedente, distinguendo Consequens: indigent speciali gratia roborante voluntatem, ut dæmonis insidias superent, & intellectum à studio veritatis non distrahat, concedo Consequentiam: roborante intellectum, ut veritatis studio applicatus, illius cognitionem obineat, nego Consequentiam. Nostra ergo conclusio non procedit de difficultatibus quas voluntas pati potest erga studium veritatis, sicut erga alia opera virtutis, sed de cognitione veritatis secundum se, & de difficultatibus eam concomitantibus; dicimulque, nullam esse tantam, quam intellectus hominis lapsi, saltem ubi invenitur cum perfectione sibi debita, ex proprijs viribus superare non valeat.

S. VI.

Diluvitur obijctiones quæ contra tertiam assertionem fieri solent.

53 **Contra** tertiam conclusionem in primis obijci potest ex Cajetano: Vulner ignorantie ex peccato originali proveniens, non afficit intellectum speculativum, sed duntaxat practicum; Ergo homo in statu naturæ lapsæ potest absque auxilio gratiæ, omnes veritates speculativas collectivè tam præ cognoscere. Consequentia patet ex suprà dictis: Antecedens probatur ex D. Thoma supra quæst. 3. ubi assignando potentias, quæ

Tom. I.

per peccatum vulneratæ remanserunt, asserit: nam ex illis esse rationem in qua est prudentia, id est (ut interpretatur Cajetanus) rationem prout subest prudentiæ. Sed ratio prout subest prudentiæ est practica, & non speculativa: Ergo ex D. Thoma solus intellectus practicus per peccatum originale vulneratus est.

54 **Respondeo** negando Antecedens: ad ejus probationem dico, glossam illam Cajetani non esse bonam, nec textui consonam: nam S. Doctor ibidem ait vulneratam fuisse voluntatem in qua est iustitia, & tamen ex hoc inferre non licet, voluntatem solum excepisse vulnus malitiæ, prout iustitiæ subest: nam verba illa non faciunt sensum reduplicativum, sed speculativum. Cum ergo dicit vulneratam esse rationem in qua est prudentia, solum vult, rationem practicam, in qua residet prudentia, præcipue vulneratam fuisse, ut expressè tradit ad finem corporis ejusdem articuli, verbis illis suprà relatis: Per peccatum ratio habetur, præcipue in agendo.

55 **Obijcies** secundo: Si homo ex proprijs viribus, cum generali concursu, non posset totam collectionem veritatum naturalium attingere, natura humana esset imperfectior aliis, cum illæ ex se habeant vim sufficientem ad omnem operationem sibi connaturalem, non solum divisivè, sed etiam collectivè: At hoc videtur absurdum: Ergo & illud.

56 **Respondeo** negando sequentiam: quia per hoc solum quod natura humana possit in aliquo actus sibi proportionatos, perfectior est aliis, quæ ex se valent totam suorum actuum collectionem attingere: unus enim actus intellectualis naturæ perfectior est tota collectione actuum aliis naturis convenientium.

57 **Dices**, ex hac responsione & doctrina sequi, quod natura humana esset perfectior aliis naturis, quamvis ex viribus proprijs nulla actum sibi connaturalem posset elicere: Sed hoc non est dicendum; aliis non valeret ratio quæ D. Thomas in 2. dist. 28. quæst. 1. art. 5. probat naturaliter intellectum agentem facere speciem intelligibilem in actu, quia si non esset sufficiens ad hoc, natura humana aliis imperfectior esset, cum aliæ in operationibus naturalibus sibi sufficiant: Ergo &c. Sequela præstat: nam licet natura humana ex proprijs viribus nullum actum sibi connaturalem posset elicere, per gratiam posset ad actus sibi proprios, aliis perfectiores elevari.

58 **Respondeo** negando sequentiam: quia si natura humana nullum actum elicere posset ex proprijs, nulla activitate intra limites naturæ gauderet, & sic in isto ordine, sub conceptu naturæ, imperfectior esset cæteris; perfectio enim alicujus naturæ, intra ordinem naturalem, non debet metiri per id quod potest per gratiam, sed per id quod potest ex proprijs.

59 **Obijcies** tertio: Qualibet creatura potest cum solo concursu generali exire in actum suæ formæ sive virtuti naturali proportionatum, ut docet D. Thomas hic art. 1. Sed cognoscere collectivè omnes veritates naturales, tam speculativas quam practicas, est actus proportionatus lumini naturali intellectus nostri, etiam in natura lapsa considerati; cum ille habeat pro objecto proportionato, etiam in illo statu, ens sensibile, seu cognoscibile per species à sensibus ministratas, sub quo omnes veritates naturales, tam speculativas, quam practicas, continentur, cum per veritates naturales eas tantum intelligamus, quæ ex sensibili-

E 2